

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-13>

УДК 338.2

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОСУВАННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN PROMOTING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Теліщук Микола Миколайович

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6340-6292>

Теліщук Мирослава Миколаївна

старший викладач,
кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7950-6957>

Склярів Даниїл Геннадійович

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5805-8785>

Telischuk Mykola, Telishchuk Myroslava, Skliarov Danyil
State Tax University

У статті досліджується роль міжнародних організацій у просуванні Цілей сталого розвитку (ЦСР), прийнятих ООН у 2015 році. Проаналізовано механізми, ініціативи та програми ООН, Світового банку, МВФ і ЄС. Розглянуто еволюцію концепції сталого розвитку як комплексного підходу до вирішення глобальних проблем: бідності, нерівності, зміни клімату, екологічної деградації. Висвітлено внесок міжнародних організацій на глобальному, регіональному та національному рівнях, окреслено основні виклики, як-от фінансові обмеження, політичні бар'єри, корупція, нестача координації. Наголошено на потребі впровадження інноваційних фінансових механізмів, зелених облігацій, зміцнення міжнародного партнерства й цифрових рішень для ефективного моніторингу прогресу. Акцент зроблено на важливості інтеграції ЦСР у національні стратегії розвитку, розширенні участі громадянського суспільства та посиленні інституційного потенціалу держав.

Ключові слова: цілі сталого розвитку, міжнародні організації, фінансова підтримка, технічна допомога, глобальні виклики, екологічне міжнародне співробітництво, сталий розвиток.

The article presents a comprehensive study of the evolution of the concept of sustainable development and the role of international organizations in promoting the Sustainable Development Goals (SDGs). The author analyzes the historical stages of formation of the concept of sustainable development – from the limited ecological approach of the 1970s to the modern multidimensional vision that integrates economic, social and environmental components. The author defines the essence and structure of the SDGs adopted in 2015 as part of the 2030 Agenda for Sustainable Development, which include 17 goals, 169 targets and 232 indicators. It is shown that the SDGs are a universal tool for overcoming global challenges, including poverty, inequality, climate change, and environmental degradation, and are integrated in nature, where the achievement of one goal contributes to the realization of others. Particular attention is paid to the activities of key international organizations – the UN, the World Bank, the IMF and the European Union – in the context of their participation in financing, coordination, technical assistance and promotion of policies aimed at implementing the SDGs. Examples of practical implementation of projects with the participation of UNDP, UNEP and other organizations in the period of 2020–2024 are highlighted. The main challenges in achieving the SDGs are analyzed: lack of funding (in particular, the annual gap of \$4 trillion for developing countries), political instability, lack of unified mechanisms for monitoring and evaluating progress, and problems of access to quality statistics. Based on the analysis, it is concluded that the effective implementation of the SDGs requires strengthening global partnerships, introducing innovative financial instruments (green bonds,

blended finance, crowdfunding), and actively using digital technologies to monitor and increase transparency of governance. The need for close coordination between international organizations, states, the private sector and civil society to consolidate efforts to achieve sustainable development at the global level is emphasized.

Keywords: sustainable development goals, international organizations, financial support, technical assistance, global challenges, environmental international cooperation, sustainable development.

Постановка проблеми. В умовах сучасної глобалізації та посилення міждержавної взаємозалежності проблема забезпечення сталого розвитку набуває особливої актуальності для всіх країн світу. Прийняті Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році Цілі сталого розвитку стали основною стратегічною платформою для досягнення соціальної, економічної та екологічної рівноваги. Водночас істотні відмінності у рівнях економічного розвитку, соціальних умовах і характері екологічних викликів призводять до того, що багато країн стикаються з нестачею ресурсів та інституційних можливостей для ефективного втілення цих цілей. У цьому контексті міжнародні організації відіграють ключову роль, сприяючи координації зусиль, надаючи фінансову та технічну допомогу, а також підтримуючи обмін знаннями і передовим досвідом. Проте їхня діяльність супроводжується низкою викликів, серед яких особливо варто відзначити труднощі координації між різними структурами, питання забезпечення прозорості та підзвітності, а також необхідність адаптації глобальних ініціатив до національних особливостей. Актуальність цього дослідження полягає у необхідності аналізу ролі міжнародних організацій у просуванні цілей сталого розвитку та визначенні чинників, що впливають на ефективність їхньої діяльності в різних регіонах світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі міжнародних організацій, зокрема в контексті просування Цілей сталого розвитку, стало предметом досліджень таких науковців, як Д. Лікарчук [1], О. Першукова [2] та А. Тарасенко [3]. Кожен із них зробив свій вагомий внесок у поглиблене розуміння функцій міжнародних організацій в умовах сталого розвитку. Питання досягнення ЦСР, проте в контексті післявоєнної відбудови України, стало об'єктом дослідження В. Базилевич [4]. Також Л. Ринейська у своїй праці досліджує роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку [5].

Постановка завдання. Завданням цього дослідження є комплексний аналіз ролі міжнародних організацій у досягненні Цілей сталого розвитку, виявлення основних механізмів

їхньої підтримки та ключових викликів, що виникають у процесі реалізації завдань сталого розвитку на глобальному, регіональному та національному рівнях, а також розробка рекомендацій щодо нових інструментів і підходів для підвищення ефективності міжнародного співробітництва у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепції сталого розвитку зазнали поступової еволюції, що супроводжувалася зростанням усвідомлення країнами необхідності інтеграції економічного зростання, соціальної справедливості та екологічної стійкості. У 1970-х роках акцент ставився переважно на проблемі обмеженості природних ресурсів та потребі їх збереження. Значний внесок у формулювання сучасного розуміння сталого розвитку було зроблено під час Конференції ООН у Ріо-де-Жанейро, де сталий розвиток було визначено як: «розвиток, що задовольняє потреби нинішнього покоління, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [6]. Починаючи з XXI століття, зміст концепції сталого розвитку зазнав суттєвого розширення, включивши до свого складу такі ключові напрями, як подолання бідності, забезпечення гендерної рівності, гарантування доступу до якісної освіти та впровадження моделей відповідального споживання. У сучасній інтерпретації сталий розвиток розглядається як багатовимірна концептуальна парадигма, що інтегрує економічні, соціальні та екологічні складові з метою забезпечення добробуту теперішніх і майбутніх поколінь та збереження природного середовища.

Цілі сталого розвитку (далі – ЦСР) – це універсальний заклик до дій, спрямованих на подолання бідності, захист планети та забезпечення миру й процвітання людства. Вони були прийняті всіма державами-членами ООН у 2015 році в рамках Порядку денного сталого розвитку до 2030 року. Структурно ЦСР складаються з 17 глобальних цілей, 169 завдань та 232 індикаторів, які охоплюють широкий спектр питань, включаючи: подолання бідності та голоду, забезпечення якісної освіти та охорони здоров'я, гендерну рівність, чисту воду та санітарію, доступну та

чисту енергію, економічне зростання та гідну працю, інновації та інфраструктуру, зменшення нерівності, стійкі міста, відповідальне споживання, боротьбу зі зміною клімату, захист водних та наземних екосистем, мир та справедливість, а також партнерство заради досягнення цілей. Ці цілі мають інтегрований підхід, де досягнення однієї мети сприяє прогресу в інших напрямках, забезпечуючи збалансований розвиток суспільства, економіки та навколишнього середовища [7].

Цілі сталого розвитку відіграють максимально важливу роль у вирішенні глобальних викликів, до яких можна віднести зміну клімату, бідність, нерівність та екологічну деградацію. Вони забезпечують універсальну рамку для дій, спрямованих на досягнення сталого майбутнього для всіх. Наприклад, ЦСР 13 безпосередньо спрямована на подолання одного з найсерйозніших глобальних викликів, а саме зміна клімату. ЦСР 1 та ЦСР 10 допомагають створити більш справедливе та стійке суспільство. Крім того, ЦСР 6 та ЦСР 15 в свою чергу сприяють захисту навколишнього середовища, що є максимально важливим для забезпечення сталого розвитку.

Реалізація Цілей сталого розвитку потребує зкоординованих та системних зусиль на міжнародному рівні. Важливу роль у цьому процесі відіграють ключові міжнародні організації, зокрема: Організація Об'єднаних Націй, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Європейський Союз. Вони забезпечують фінансову, технічну та політичну підтримку державам, що прагнуть досягти цілей сталого розвитку, а також сприяють зміцненню міжнародного співробітництва у цій сфері. Зокрема, Програма розвитку ООН здійснює підтримку країн у розробці та впровадженні національних стратегій сталого розвитку, тоді як Економічна і Соціальна Рада ООН координує діяльність різних установ системи ООН у відповідному напрямі. Крім того, ООН сприяє розвитку глобального партнерства шляхом організації міжнародних форумів і конференцій, присвячених питанням сталого розвитку.

Світовий банк та Міжнародний валютний фонд є основними фінансовими інституціями, що активно підтримують реалізацію Цілей сталого розвитку. Світовий банк надає кредити та гранти країнам, що розвиваються, для фінансування ключових проєктів у сферах освіти, охорони здоров'я, інфраструктури та екології, відповідно до своєї Страте-

гії боротьби з бідністю та підтримки сталого розвитку. Міжнародний валютний фонд надає фінансову допомогу країнам, що зазнають економічних труднощів, сприяючи стабільності світової фінансової системи, а також реалізує програми, орієнтовані на підтримку сталого економічного зростання та макроекономічної стабільності. Європейський Союз, відповідно до своєї Стратегії сталого розвитку, інтегрує економічні, соціальні та екологічні аспекти розвитку, здійснюючи фінансування численних екологічних і соціальних проєктів як усередині, так і за межами своїх кордонів. ЄС також активно сприяє розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції сталих практик у глобальному контексті.

Слід зазначити, що реалізація цілей сталого розвитку через міжнародні організації стикається з досить значною низкою викликів. Досягнення ЦСР вимагає величезних фінансових ресурсів, особливо в країнах, що розвиваються, де спостерігається недостатнє фінансування. Крім того, різні країни мають різні пріоритети та інтереси, що може призвести до конфліктів та ускладнити прийняття спільних рішень, а політична нестабільність та корупція можуть перешкоджати ефективному впровадженню ЦСР. Також, на сьогоднішній день не існує єдиного стандарту для оцінки прогресу у досягненні ЦСР, що ускладнює порівняння результатів між країнами, а недостатність даних та статистики у деяких країнах ускладнює моніторинг та оцінку ефективності програм.

За даними Звіту ООН про ЦСР за 2024 рік, лише 17% цілей перебувають на шляху до досягнення, тоді як понад третина демонструє стагнацію або регрес. Це пов'язано з наслідками пандемії COVID-19, зростанням політичних конфліктів, змінами клімату та фінансовими труднощами [8].

Не зважаючи на це, фінансування досі залишається критичним питанням, і ось чому: щорічний дефіцит інвестицій для досягнення ЦСР у країнах, що розвиваються, становить \$4 трлн. У відповідь на це, Ірландія у 2025 році збільшила свій внесок до Міжнародної асоціації розвитку Світового банку на 33,5%, до €141 млн, підтримуючи найбідніші країни [9], а Світовий банк в свою чергу розширює фінансування енергетичних проєктів, включаючи ядерну енергетику, з метою забезпечення доступу до енергії для 300 млн африканців до 2030 року [10].

Також доцільно розглянути участь міжнародних організацій у реалізації проєктів ста-

лого розвитку. У період з 2020 по 2024 роки було реалізовано значну кількість ініціатив за участі міжнародних організацій, зокрема:

1. Програма розвитку ООН реалізувала понад 4000 проєктів у 170 країнах.
2. Програма ЮНЕП здійснила більше ніж 1200 екологічних ініціатив.
3. Проєкти, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки, налічують близько 980 ініціатив, орієнтованих на сталий розвиток землекористування.

Відзначимо, що в сучасних умовах підвищення ефективності міжнародного співробітництва у реалізації цілей сталого розвитку вимагає впровадження інноваційних механізмів фінансування, до яких можна віднести зелені облігації, змішане фінансування та краудфандинг, з метою залучення додаткових ресурсів. Зміцнення партнерства між державами, бізнесом та громадянським суспільством дозволить об'єднати зусилля навколо досягнення спільних цілей. Використання цифрових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та великі дані, для моніторингу та оцінки прогресу у досягненні ЦСР забезпечить більш прозоре та ефективне управління ресурсами. Також важливим є посилення координації між міжнародними організаціями та забезпечити ефективний обмін знаннями та найкращими практиками.

Висновки. Роль міжнародних організацій у сталому розвитку є критично важливою для досягнення Цілей сталого розвитку, оскільки ці організації надають країнам необхідні ресурси, фінансову допомогу та технічну підтримку для реалізації стратегій сталого

розвитку. Програми, ініціативи та проєкти, що реалізуються в рамках таких організацій, забезпечують комплексний підхід до вирішення глобальних викликів.

Виклики, що виникають у процесі реалізації ЦСР, включають не лише фінансові та політичні труднощі, але й відсутність єдиного механізму для оцінки прогресу в досягненні цілей. Це потребує розробки більш ефективних стандартів і механізмів моніторингу, а також інтеграції новітніх технологій для підвищення прозорості і зменшення корупції.

Інноваційні механізми фінансування мають велике значення для залучення додаткових ресурсів для реалізації ЦСР, зокрема через зелені облігації, змішане фінансування та краудфандинг. Це дозволить країнам, особливо в регіонах, що розвиваються, забезпечити фінансування для важливих екологічних та соціальних проєктів.

Перспективи розвитку міжнародного співробітництва у сфері сталого розвитку передбачають необхідність посилення партнерства між державами, міжнародними організаціями, бізнесом та громадянським суспільством. Залучення всіх зацікавлених сторін дозволить більш ефективно досягати ЦСР і забезпечити сталий розвиток на глобальному рівні.

Отже, міжнародні організації відіграють ключову роль у процесі досягнення сталого розвитку, проте для подолання існуючих викликів необхідно застосовувати новітні підходи та технології, зміцнювати координацію на міжнародному рівні та забезпечити більш ефективну співпрацю між усіма зацікавленими сторонами

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Д. Лікарчук. Роль міжнародних організацій у врегулюванні зовнішньополітичних конфліктів. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. Випуск 5. 2020. С. 35–44.
2. О. Петрушова. Роль міжнародних організацій у процесі становлення та розвитку багатомовної освіти в країнах Європи. *Порівняльно-педагогічні студії* № 2–3(20–21), 2014. С. 65–78.
3. А. Тарасенко. Роль міжнародних організацій в умовах глобалізації. Харків, 2019. URL: <https://core.ac.uk/reader/232952752>
4. В. Базилевич. Досягнення цілей сталого розвитку під час відбудови України. *Містобудування та територіальне планування*, (83), С. 29–37. 2023.
5. Л. Ринейська. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. *Ефективна економіка*, № 3. 2018. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6178>
6. А. Шпортко, Г. Кірейцева. Становлення концепції сталого розвитку. *Матеріали науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції»*, ЖДТУ. 2014. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/1532>
7. Sustainable Development Goals. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>
8. Press release: With less than one fifth of targets on track, world is failing to deliver on promise of the Sustainable Development Goals. URL: <https://www.un.org/en/unis-nairobi/press-releasewith-less-one-fifth-targets-track-world-failing-deliver-promise>

9. Ірландія надасть 141 мільйон євро фонду Світового банку для найбідніших країн. URL: <https://www.reuters.com/markets/europe/ireland-give-141-million-euros-world-bank-fund-poorest-countries-2025-04-24>
10. Lourd D. World Bank eyes energy financing options, holds fast on equality issues. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/world-bank-energy-financing-expansion-endorsed-by-development-committee-2025-04-25/>

REFERENCES:

1. D. Likarchuk. (2020) Rol mizhnarodnykh orhanizatsii u vrehuliuvanni zovnishnopolitychnykh konfliktiv [The role of international organizations in resolving foreign policy conflicts]. *Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko praktychni aspekty*, 5, 35–44. (in Ukrainian)
2. O. Petrushova. (2014) Rol mizhnarodnykh orhanizatsii u protsesi stanovlennia ta rozvytku bahatomovnoi osvity v krainakh Yevropy [The role of international organizations in the process of formation and development of multilingual education in European countries]. *Porivnialno-pedahohichni studii*, 2–3(20–21), 65–78. (in Ukrainian)
3. A. Tarasenko. (2019) Rol mizhnarodnykh orhanizatsii v umovakh hlobalizatsii [The role of international organizations in the context of globalization]. *Electronic Archive V.N. Karazin Kharkiv National University*. Kharkiv, 2019. Available at: <https://core.ac.uk/reader/232952752> (in Ukrainian)
4. V. Bazylevych. (2023) Dosiahnennia tsilei staloho rozvytkupid chas vidbudovy ukrainy [achieving the sustainable development goals during ukraine's reconstruction]. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, (83), 29–37. (in Ukrainian)
5. L. Ryneiska. (2018) Rol mizhnarodnykh orhanizatsii u formuvanni mizhnarodnykh stratehii ekonomichnoho rozvytku [The role of international organizations in forming international economic development strategies]. *Efektivna ekonomika*, vol. 3. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6178> (in Ukrainian)
6. A. Shportko, H. Kireitseva. (2014) Stanovlennia kontseptsii staloho rozvytku [The emergence of the concept of sustainable development]. *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv, aspirantiv i molodykh ucheynykh «Stalyi rozvytok krainy v ramkakh Yevropeiskoi intehratsii»*, ZhDTU, 2014. Available at: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/1532> (in Ukrainian)
7. 17 Sustainable Development Goals. (2025) Available at: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>
8. Press release: With less than one fifth of targets on track, world is failing to deliver on promise of the Sustainable Development Goals, warns new UN report. Available at: <https://www.un.org/en/unis-nairobi/press-releasewith-less-one-fifth-targets-track-world-failing-deliver-promise>
9. Irlandiia nadast 141 milion yevro fondu Svitovoho banku dlia naibidnishykh krain [Ireland to give 141 million euros to World Bank fund for poorest countries]. Available at: <https://www.reuters.com/markets/europe/ireland-give-141-million-euros-world-bank-fund-poorest-countries-2025-04-24/> (in Ukrainian)
10. Lourd D. (2025) World Bank eyes energy financing options, holds fast on equality issues. Available at: <https://www.reuters.com/business/energy/world-bank-energy-financing-expansion-endorsed-by-development-committee-2025-04-25/>